

Більшість гнізд були побудовані на стовпах опор ЛЕП (72,7 %), по одному – на водонапірній башті, шиферному та очеретяному дахах сільгосподарських будівель у садибах.

ЛІТЕРАТУРА

- Богачик Т.А., Габер Н.А. (1991): Распространение, численность и биология белого аиста в Одесской области. - Редкие птицы Причерноморья. К.-Одесса: Лыбидь. 91-113.
- Серебряков В.В., Грищенко В.Н., Грищенко И.А. (1989): Численность белого аиста на Украине по данным анкетного учета в 1987–1988 гг. - Рукоп. деп. в УкрНИИНТИ 25.05.89, № 1372-Ук89: 1-96.

*Редінов К.О., РЛП “Кінбурнська коса”, вул. Шкретієнка, 16,
м. Очаків, Миколаївська обл., Україна, 57500.*

МАТЕРІАЛИ ПО ЧИСЕЛЬНОСТІ ЗИМНЯКА НА ПІВНІЧНОМУ СХОДІ УКРАЇНИ У ГРУДНІ 2007 р.

В.М. Грищенко, Є.Д. Яблоновська-Грищенко

Materials about number of Rough-legged Buzzard in North-East Ukraine in December of 2007. - V.N. Grishchenko, E.D. Yablonovska-Grishchenko. - Avifauna of Ukraine. 4. 2008. - Data were collected during an automobile survey in Kyiv, Chernigiv and Sumy regions on 1–4.12. Total route made about 350 km (230 km of the open landscape). 198 buzzards were counted on 1–2.12 ($5,9 \pm 1,1$ ind./10 km of overall route or $8,9 \pm 1,5$ ind./10 km in open landscape). 67 birds were counted on 4.12 ($2,0 \pm 0,4$ ind./10 km and $3,3 \pm 0,5$ ind./10 km, respectively). Buzzards occurred mainly on fields and pastures. 58,6 % and 55,2 % were observed on the ground. [Ukrainian].

Key words: Rough-legged Buzzard, *Buteo lagopus*, wintering, occurrence.

Address: V.N. Grishchenko, Kaniv Nature Reserve, 19000, Kaniv, Ukraine;

e-mail: vgrishchenko@mail.ru.

Зимняк (*Buteo lagopus*) – звичайний пролітний і зимуючий вид на всій території України. У північних областях осіння міграція проходить з вересня до листопада, до початку грудня вже формуються зимівлі (Домашевський, 2004; Грищенко, 2006). За даними В.М. Зубаровського (1977), найбільша кількість цих птахів у зимові місяці в Україні спостерігається у лісостеповій і степовій зонах.

Незважаючи на те що зимняк – один із найбільш поширених у нас зимуючих хижих птахів, інформації по його чисельності мало, тому публікація навіть фрагментарних даних становить інтерес.

Матеріал і методика

Обліки чисельності зимняка проведені 1–4.12.2007 р. по маршруту Бровари – Прилуки – Ромни – Конотоп – Кролевець (Київська, Чернігівська і Сумська області). Загальна протяжність маршруту близько 350 км. З них приблизно 230 км – відкритий ландшафт (мінус населені пункти і лісові масиви, де зимняки не зустрічалися). Для можливості оцінки статистичних параметрів весь маршрут був розбитий на ділянки довжиною від 36 до 105 км. Територія досліджень знаходиться на півночі лісостепової зони. Облік проводився з автомобіля у смузі приблизно 300 м.

Всі визначені до виду птахи (більше 100) були зимняками, хоча не виключено, що могли зустрічатися також і поодинокі звичайні канюки (*B. buteo*), які в невеликій кількості зимують на півночі України (Домашевский, 2004).

1.12 облік проведений по маршруту від м. Бровари до м. Конотоп, 2.12 – від с. Мутин (Кролевецький район) до м. Кролевця і через дві години – у зворотному напрямку, 4.12 – від с. Мутин до м. Бровари. 1–2.12 умови для обліку були оптимальні – поля вкриті тонким шаром снігу, на якому було добре видно птахів, погода хмарна, але без опадів, слабкий вітер. До 4.12 сніг уже повністю розтанув, ішов дрібний дощ і був невеликий туман, що погіршувало видимість. До того ж активність птахів була значно нижчою.

Результати і обговорення

Оскільки дані обліків у різні дні істотно відрізняються, ми наводимо їх окремо. 1–2.12 загалом було відмічено 198 особин. Середня зустрічальність становила $5,9 \pm 1,1$ ос./10 км маршруту, або $8,9 \pm 1,5$ ос./10 км у відкритому ландшафті. Найвища чисельність зимняків була у Київській і Чернігівській областях. Від м. Бровари до с. Лавіркове Талалаївського району зустрічальність їх у відкритому ландшафті перевищувала 11,0 ос./10 км маршруту. На Сумщині ж цей показник коливався у межах 5,0–7,6 ос./10 км. Найбільше птахів зареєстровано у межах Броварського, Баришівського і Згурівського районів Київської області та Бобровицького і Прилуцького районів Чернігівської області.

4.12 зимняків було зареєстровано втричі менше – 67 особин. Зустрічальність у середньому становила $2,0 \pm 0,4$ ос./10 км маршруту, або $3,3 \pm 0,5$ ос./10 км у відкритому ландшафті. Знову найвищою чисельність була на ділянці від Прилук до Броварів – 4,6 ос./10 км у відкритому ландшафті. На інших відрізках маршруту вона коливалась у межах 2,6–3,3 ос./10 км.

Зимняки трималися в основному на полях і пасовищах. Частіше всього – на озимині, полях зі стернею, ріллі. Відмічалися вони переважно на рівних і

підвищених місцях, у пониженнях – значно рідше. Зустрічалися птахи нерівномірно. На деяких полях можна було зустріти по кілька особин, в інших місцях – жодного птаха на 3–5 км.

1–2.12 58,6 % птахів були відмічені на землі (з них два – взагалі на узбіччі дороги), 21,2 % – сиділи на деревах і кущах, 13,1 % – спостерігалися в польоті, 4,0 % – сиділи на дротах електроліній, 2,5 % – на скиртах і копицях соломи, а один (0,5 %) – на придорожньому знакові. 4.12 ці показники були дуже близькими за виключенням того, що більше птахів спостерігалися в польоті і менше на землі, що може бути пов'язано з погодними умовами: 55,2 % – на землі, 20,9 % – на деревах і кущах, 19,4 % – у польоті, 3,0 % – на дротах, 1,5 % – на скиртах і копицях.

Отримані нами результати близькі до даних інших авторів. Так, за матеріалами С.В. Домашевського (2004), у 2000–2003 рр. на маршрутах загальною протяжністю 1047 км (включаючи населені пункти) у північних областях України зустрічальність зимняка становила 4,6 ос./10 км.

ЛІТЕРАТУРА

- Грищенко В.Н. (2006): Фенологія осенньої міграції зимуючих видів птахів на території України. - Беркут. 15 (1-2): 176-193.
- Домашевский С.В. (2004): Матеріали по екології канюків на севері України. - Беркут. 13 (2): 230-243.
- Зубаровський В.М. (1977): Хижі птахи. - Фауна України. Птахи. Київ: Наукова думка. 5 (2): 1-332.

*Грищенко В.М., Канівський заповідник, м. Канів,
Черкаська обл., 19000, Україна (Ukraine).*

ВИПАДОК МАСОВОЇ МІГРАЦІЇ ЗВИЧАЙНИХ КАНЮКІВ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ ВОСЕНИ 2007 р.

А.І. Статива, С.А. Статива, М.П. Книш

A case of mass migration of the Buzzards in Sumy region in autumn of 2007. - A.I. Statyva, S.A. Statyva, N.P. Knysh. - Avifauna of Ukraine. 4. 2008. - 472 birds were registered during 8 hours and 10 minutes near the village of Pidstavky on 21.10.2007 (dynamics see in the Table). Majority of Buzzards flew one by one. Maximal number of individuals in one flock was 47. [Ukrainian].

Key words: Buzzard, *Buteo buteo*, migration, number.

Address: A.I. Statyva, Pidstavky, Lypova Dolyna district, Sumy region, 42535, Ukraine.